

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους

(2002/C 51 E/17)

COM(2001) 510 τελικό — 2001/0207(CNS)

(Υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 30 Οκτωβρίου 2001)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημεία 1γ), 2α) και 3α),

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Η κοινή πολιτική ασύλου, που περιλαμβάνει ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα για το άσυλο, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του στόχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ανοικτού σε εκείνους οι οποίοι, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, αναζητούν νομίμως προστασία στην Κοινότητα.
- (2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την έκτακτη σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε να καταβληθεί προσπάθεια για τη θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, με βάση την πλήρη και συνολική εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, επιβεβαιώνοντας με τον τρόπο αυτό την αρχή της μη επαναπροώθησης και διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα υφίστατο δίωξις.
- (3) Η Σύμβαση της Γενεύης και το σχετικό πρωτόκολλο αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων.
- (4) Στα Συμπεράσματα του Τάμπερε αναφέρεται ότι το «κοινό ευρωπαϊκό σύστημα για το άσυλο» πρέπει βραχυπρόθεσμα να περιλαμβάνει την προσέγγιση των κανόνων που διέπουν την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος του πρόσφυγα.
- (5) Στα Συμπεράσματα του Τάμπερε επισημαίνεται ακόμη ότι οι κανόνες σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα είναι σκόπιμο να συμπληρώνονται από μέτρα σχετικά με επικουρικές μορφές προστασίας που να παρέχουν κατάλληλο καθεστώς προστασίας σε κάθε άτομο που την έχει ανάγκη.
- (6) Κύριος στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη για εκείνους που τη χρειάζονται πραγματικά λόγω του ότι δεν μπορούν βεβαίως να ελπίζουν ότι θα λάβουν προστασία από τη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής τους.
- (7) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον «Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία αποβλέπει στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, του δικαιώματος ασύλου των αιτούντων άσυλο και των μελών της οικογένειάς τους που τους συνοδεύουν, καθώς επίσης της παροχής προστασίας σε περίπτωση απομάκρυνσης, αποβολής ή απέλασης, με την προαγωγή της εφαρμογής των άρθρων 1, 18 και 19 του Χάρτη.
- (8) Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν πρέπει να θίγει τις υφιστάμενες διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών με βάση τα νομικά κείμενα περί δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- (9) Η παρούσα οδηγία ισχύει με την επιφύλαξη του πρωτοκόλλου σχετικά με το δικαίωμα ασύλου των υπηκόων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- (10) Η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα είναι πράξη με αναγνωριστικό χαρακτήρα.
- (11) Το «Εγχειρίδιο σχετικά με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα», που έχει εκδώσει το γραφείο της Υπατης Αρμοστίας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, περιλαμβάνει πολύτιμες οδηγίες προς τα κράτη μέλη για την αναγνώριση ή μη του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης της Γενεύης.
- (12) Είναι σκόπιμη η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος του πρόσφυγα, ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να διευκολύνονται κατά την εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης.
- (13) Είναι αναγκαίο να καθιερωθεί κοινή έννοια των προϋποθέσεων για την αναγνώριση των αιτούντων άσυλο ως προσφύγων κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης.
- (14) Ειδικότερα, είναι αναγκαίο να καθιερωθούν κοινές έννοιες για τα εξής: επί τόπου αιτήσεις παροχής προστασίας, πηγές βλάβης ή προστασίας, εγχώριας προστασίας και δίωξη, περιλαμβανομένων των λόγων δίωξης.

- (15) Ειδικότερα, είναι αναγκαίο να καθιερωθεί κοινή έννοια για τον λόγο διώξης που συνίσταται στην «ιδιότητα μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας», που πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπον ώστε να περιλαμβάνει τόσο τις ομάδες που είναι δυνατό να ορισθούν με κριτήριο ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά, όπως είναι το φύλο και ο γενετήσιος προσανατολισμός, όσο και τις ομάδες που απαρτίζονται από άτομα που έχουν κοινό ιστορικό παρελθόν ή μοιράζονται ένα χαρακτηριστικό (π.χ. ιδιότητα μέλους εργατικού συνδικάτου) που είναι τόσο θεμελιώδες για την ταυτότητα ή τη συνείδηση ώστε να μην αναγκάζονται από τα μέλη της ομάδας να την αποκηρύξουν.
- (16) Ειδικότερα, κατά την αξιολόγηση αιτήσεων ανηλικών για παροχή διεθνούς προστασίας, επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη από τα κράτη μέλη οι μορφές δίωξης που αφορούν ειδικά τα παιδιά, όπως είναι η στρατολόγηση παιδιών, η σωματεμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και η καταναγκαστική εργασία.
- (17) Είναι επίσης σκόπιμο να θεσπισθούν ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Το καθεστώς της επικουρικής προστασίας πρέπει να είναι συμπληρωματικό και πρόσθετο σε σχέση με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων που έχει θεσμοθετηθεί με τη Σύμβαση της Γενεύης.
- (18) Είναι αναγκαίο να θεσπισθούν προϋποθέσεις βάσει των οποίων θα αποφασίζεται αν δικαιούνται ή όχι επικουρική προστασία τα άτομα που υποβάλλουν αίτηση για διεθνή προστασία. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να βασίζονται στις διεθνείς υποχρεώσεις που ισχύουν βάσει των νομικών κειμένων περί δικαιωμάτων του ανθρώπου και στις πρακτικές που υφίσταται στα κράτη μέλη.
- (19) Εκτιμάται ότι η προσέγγιση των κανόνων που αφορούν την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος του πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας θα συμβάλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων άσυλο μεταξύ κρατών μελών οι οποίες οφείλονται αποκλειστικά και μόνο τις διαφορές μεταξύ των κατά τόπους νομικών πλαισίων.
- (20) Η οδηγία δεν πρέπει να θίγει τους όρους υπό τους οποίους τα κράτη μέλη δύνανται, σύμφωνα με την εσωτερική τους νομοθεσία, να επιτρέπουν την είσοδο ή παραμονή προσώπων στην επικράτειά τους εάν η ασφάλεια των προσώπων αυτών θα διέτρεχε κίνδυνο σε περίπτωση επαναπροώθησής τους στη χώρα τους λόγω περιστάσεων που δεν προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.
- (21) Από την ίδια τους τη φύση, οι ελάχιστες απαιτήσεις σημαίνουν ότι τα κράτη μέλη νομιμοποιούνται να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ περισσότερο ευνοϊκές διατάξεις για τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους απάτριδες που ζητούν διεθνή προστασία από ένα κράτος μέλος, οσάκις οι σχετικές αιτήσεις θεωρείται ότι θεμελιώνονται στο γεγονός ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είτε είναι πρόσφυγας κατά την έννοια του άρθρου 1(A) της Σύμβασης της Γενεύης είτε χρήζει διεθνούς προστασίας γι' άλλους λόγους.
- (22) Κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 και του άρθρου 3 παράγραφος 2 της συνθήκης, η παρούσα οδηγία, από πλευράς στόχων και περιεχομένου, κατατείνει στην εξάλειψη των ανισοτήτων και στην προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- (23) Το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού» είναι σκόπιμο να αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

(24) Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας είναι σκόπιμο να αξιολογείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

(25) Δεδομένου ότι, ο στόχος των προτεινόμενων μέτρων, δηλαδή η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την παροχή διεθνούς προστασίας από τα κράτη μέλη σε υπηκόους τρίτων χωρών και σε απάτριδες δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και συνεπώς, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών των προτεινόμενων μέτρων, μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα από την Κοινότητα, η Κοινότητα μπορεί να ε λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) «διεθνής προστασία», το καθεστώς του πρόσφυγα και το καθεστώς επικουρικής προστασίας·
- β) «Σύμβαση της Γενεύης», η σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951, όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967·
- γ) «πρόσφυγας», ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο άπατρις που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 1(A) της Σύμβασης της Γενεύης, όπως εφαρμόζονται με τους κανόνες των κεφαλαίων II και III της παρούσας οδηγίας·
- δ) «καθεστώς πρόσφυγα», το καθεστώς που αναγνωρίζεται από ένα κράτος μέλος σε έναν πρόσφυγα στον οποίον επιτρέπεται η είσοδος ή/και παραμονή και κατοίκηση υπό την ιδιότητα αυτή στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους·
- ε) «πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία», ένα πρόσωπο το οποίο δεν δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας αλλά εμπίπτει κατά τα άλλα στους κανόνες περί διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τα κεφάλαια II και IV της παρούσας οδηγίας·
- στ) «καθεστώς επικουρικής προστασίας», το καθεστώς που αναγνωρίζεται από ένα κράτος μέλος σε έναν υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος είναι πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία και στον οποίον επιτρέπεται η είσοδος ή/και παραμονή και κατοίκηση υπό την ιδιότητα αυτή στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους·

- ζ) «αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας», η αίτηση με την οποία ένας υπήκοος τρίτης χώρας ή ένας άπατρις ζητά προστασία από ένα κράτος μέλος και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνεται στο γεγονός ότι ο αιτών είναι πρόσφυγας ή πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία. Κάθε αίτηση για την παροχή διεθνούς προστασίας αντιμετωπίζεται ως αίτηση χορήγησης ασύλου, εκτός αν ο αιτών υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις ζητά ρητώς να του παρασχεθεί κάποια άλλη μορφή προστασίας η οποία είναι δυνατό να ζητηθεί αυτοτελώς·
- η) «αίτηση χορήγησης ασύλου», η αίτηση με την οποία ένας υπήκοος τρίτης χώρας ή ένας άπατρις ζητά διεθνή προστασία από ένα κράτος μέλος και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνεται στο γεγονός ότι ο αιτών είναι πρόσφυγας κατά την έννοια του άρθρου 1(A) της Σύμβασης της Γενεύης·
- θ) «αίτηση παροχής επικουρικής προστασίας», η αίτηση με την οποία ένας υπήκοος τρίτης χώρας ή ένας άπατρις ζητά διεθνή προστασία από ένα κράτος μέλος και η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνεται στο γεγονός ότι ο αιτών είναι πρόσφυγας κατά την έννοια του άρθρου 1(A) της Σύμβασης της Γενεύης ή η οποία υποβάλλεται έπειτα από την απόρριψη μιας τέτοιας αίτησης και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνεται στο γεγονός ότι ο αιτών δικαιούται επικουρικής προστασίας·
- ι) «μέλη της οικογενείας»,
- i) ο/η σύζυγος του αιτούντος ή ο/η σύντροφος που διατηρεί σταθερή σχέση με τον αιτούντα σε ελεύθερη ένωση, υπό την προϋπόθεση ότι η νομοθεσία ή η πρακτική του οικείου κράτους μέλους αντιμετωπίζει από τα ανύπανδρα ζευγάρια κατά τρόπο παρόμοιο με αυτόν που ισχύει για τα παντρεμένα ζευγάρια·
- ii) τα τέκνα του ζεύγους που μνημονεύεται στο σημείο i) ή του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι ανύπανδρα και οικονομικώς εξαρτημένα, χωρίς να έχει σημασία αν γεννήθηκαν εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένα·
- iii) άλλοι στενοί συγγενείς οι οποίοι ζούσαν μαζί ως μέλη της συγκεκριμένης οικογένειας κατά τον χρόνο αναχώρησης από τη χώρα καταγωγής και οι οποίοι τότε εξαρτιόντουσαν οικονομικά, είτε ολοκληρωτικά είτε σε μεγάλο βαθμό, από τον αιτούντα·
- κ) «συνοδευόντα μέλη της οικογένειας», τα μέλη της οικογένειας του αιτούντος τα οποία βρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος επί ευκαιρία της αίτησης χορήγησης ασύλου·
- λ) «ασυνόδευτοι ανήλικοι», οι υπήκοοι τρίτης χώρας ή οι απάτριδες κάτω της ηλικίας των δεκαοκτώ ετών οι οποίοι φθάνουν στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύονται από έναν ενήλικα ο οποίος να ευθύνεται γι' αυτούς βάσει του νόμου ή του εθιμικού δικαίου και για όσον χρόνο δεν έχουν τεθεί υπό την ουσιαστική φροντίδα ενός τέτοιου προσώπου· ο όρος καλύπτει επίσης τους ανήλικους που παύουν να συνοδεύονται μετά την είσοδό τους στο έδαφος των κρατών μελών·
- μ) «άδεια παραμονής», κάθε άδεια η οποία εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους, έχει τη μορφή που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους και παρέχει σε έναν υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα το δικαίωμα να κατοικεί στο έδαφος του οικείου κράτους·

- ν) «χώρα καταγωγής», η χώρα της ιθαγένειας ή της πρώην συνήθους διαμονής·

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Στην παρούσα οδηγία εμπίπτει κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις που υποβάλλει αίτηση για την παροχή διεθνούς προστασίας στα σύνορα ή στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς επίσης τα συνοδευόντα μέλη της οικογενείας του και κάθε πρόσωπο που λαμβάνει προστασία αυτής της μορφής.

Άρθρο 4

Ευνοϊκότερες διατάξεις

Τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες διατάξεις σχετικά με το ποιος δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας ή πρόσωπο χρίζον επικουρικής προστασίας και σχετικά με το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές συνάδουν με την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Τμήμα 1

Παροχή διεθνούς προστασίας

Άρθρο 5

Περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας

1. Το καθεστώς πρόσφυγα αναγνωρίζεται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος, λόγω βάσιμου φόβου που τον διακατέχει ότι θα υποστεί δίωξη εξαιτίας της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας, των πολιτικών φρονημάτων ή του γεγονότος ότι ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας είναι υπήκοος και αδυνατεί ή, εξαιτίας του φόβου του αυτού, δεν επιθυμεί να λάβει προστασία από την εν λόγω χώρα. Το ίδιο ισχύει για τους απάτριδες οι οποίοι βρίσκονται εκτός της πρώην χώρας συνήθους διαμονής τους και οι οποίοι αδυνατούν ή, εξαιτίας ενός παρόμοιου φόβου, δεν επιθυμούν να επιστρέψουν σε αυτήν.

2. Με την επιφύλαξη των υφιστάμενων συνταγματικών υποχρεώσεων, επικουρική προστασία παρέχεται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο κεφάλαιο III της παρούσας οδηγίας για να θεωρηθεί πρόσφυγας ή του οποίου η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας σπληνιζόταν ρητώς σε λόγους που δεν περιελάμβαναν τη Σύμβαση της Γενεύης και ο οποίος, λόγω βάσιμου φόβου που τον διακατέχει ότι θα υποστεί σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη κατά όπωσ περιγράφεται στο άρθρο 15, έχει αναγκασθεί να διαφύγει ή να παραμείνει εκτός της χώρας καταγωγής του και αδυνατεί ή, εξαιτίας του φόβου του αυτού, δεν επιθυμεί να λάβει προστασία από την εν λόγω χώρα.

3. Ο φόβος του αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη ή ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη στη χώρα καταγωγής αξιολογείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο τμήμα 2.

Άρθρο 6

Επέκταση της διεθνούς προστασίας στα συνοδευόμενα μέλη της οικογένειας

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ούτως ώστε τα συνοδευόμενα μέλη της οικογένειας να δικαιούνται καθεστώς ίδιο με αυτό που ισχύει για τον εκάστοτε αιτούντα διεθνή προστασία.
2. Ο κανόνας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 δεν ισχύει όταν επιτρέπεται ο αποκλεισμός του εκάστοτε συνοδευόμενου μέλους της οικογένειας από το καθεστώς του πρόσφυγα και το καθεστώς της επικουρικής προστασίας κατ' εφαρμογή των κεφαλαίων III και IV.

Τμήμα 2

Αξιολόγηση του φόβου του αιτούντος ότι θα διωχθεί ή ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη

Άρθρο 7

Αξιολόγηση των αιτήσεων παροχής διεθνούς προστασίας

Κατά την αξιολόγηση του φόβου του αιτούντος ότι θα διωχθεί ή ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη, τα κράτη μέλη συνεκτιμούν οπωσδήποτε τους ακόλουθους παράγοντες:

- α) το σύνολο των συναφών στοιχείων που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης επί της αίτησης·
- β) το κατά πόσον ο φόβος του αιτούντος ότι θα διωχθεί ή ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη στη χώρα καταγωγής του είναι αντικειμενικά βάσιμος, υπό την έννοια ότι υπάρχει εύλογη πιθανότητα να διωχθεί ο αιτών ή να υποστεί σοβαρή βλάβη σε περίπτωση που σταλεί πίσω στη χώρα καταγωγής του·
- γ) το κατά πόσον ο αιτών έχει ήδη υποστεί διώξεις ή άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη ή έχει δεχθεί άμεσες απειλές ότι θα διωχθεί ή ότι θα υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη. Το στοιχείο αυτό αποτελεί σοβαρή ένδειξη για την πιθανότητα να υποστεί ο αιτών δίωξη ή να του προκληθεί παρόμοια βλάβη στο μέλλον·
- δ) την ατομική κατάσταση και τα προσωπικά δεδομένα του αιτούντος, περιλαμβανομένων ορισμένων παραγόντων όπως είναι το προσωπικό ιστορικό, το φύλο, η ηλικία, η υγεία και η ύπαρξη μειονεξιών, ούτως ώστε να εκτιμηθεί η σοβαρότητα της διώξης ή της βλάβης. Όταν τα χαρακτηριστικά της διώξης έχουν άμεση σχέση με το φύλο του θύματος ή με το γεγονός ότι αυτό είναι παιδί, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η δίωξη, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης, μπορεί να έχει τη μορφή της σεξουαλικής βίας ή άλλων μεθόδων που σχετίζονται με το φύλο·
- ε) το κατά πόσον υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι στη χώρα καταγωγής ισχύουν και εφαρμόζονται εμπράκτως νόμοι ή κανονισμοί οι οποίοι επιτρέπουν ή αφήνουν ατιμώρητη τη δίωξη ή την πρόκληση άλλης σοβαρής βλάβης στον αιτούντα.

Άρθρο 8

Ανάγκες για διεθνή προστασία οι οποίες ανακύπτουν επιτόπου

1. Ο βάσιμος φόβος ενός αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη ή σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη είναι δυνατό να στηρίζεται σε γεγονότα τα οποία επήλθαν μετά την αναχώρηση του αιτούντος από τη χώρα καταγωγής του.
2. Ο βάσιμος φόβος ενός αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη ή σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη είναι δυνατό να στηρίζεται σε δραστηριότητες που ο αιτών άσκησε μετά την αναχώρησή του από τη χώρα καταγωγής του, εκτός αν αποδεικνύεται ότι η άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών αποσκοπούσε αποκλειστικά και μόνο στη δημιουργία των περιστάσεων που θα επέτρεπαν την υποβολή αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας. Δεν ισχύει κάτι τέτοιο όταν οι δραστηριότητες τις οποίες επικαλείται ο αιτών αποτελούν εκδήλωση και προέκταση πεποιθήσεων που ο αιτών είχε ήδη στη χώρα καταγωγής και σχετίζονται με τους λόγους που υπαγορεύουν την αναγνώριση της ανάγκης για διεθνή προστασία.

Άρθρο 9

Πηγές βλάβης και προστασίας

1. Τα κράτη μέλη θεωρούν ότι ο φόβος ενός ατόμου ότι θα διωχθεί ή ότι θα υποστεί σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη είναι βάσιμος χωρίς να έχει σημασία αν η απειλή της διώξης ή της πρόκλησης άλλης σοβαρής και αδικαιολόγητης βλάβης προέρχεται από:
 - α) το κράτος·
 - β) οντότητες ή οργανώσεις που ελέγχουν το κράτος·
 - γ) μη κρατικές οντότητες, εφόσον το κράτος αδυνατεί ή είναι απρόθυμο να παράσχει ουσιαστική προστασία.
2. Κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της κρατικής προστασίας σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η απειλή της διώξης ή της πρόκλησης άλλης σοβαρής και αδικαιολόγητης βλάβης προέρχεται από μη κρατικές οντότητες, τα κράτη μέλη εξετάζουν κατά πόσο το κράτος λαμβάνει εύλογα μέτρα για να αποτρέψει την πραγματοποίηση της διώξης ή την πρόκληση της βλάβης, καθώς και κατά πόσο παρέχεται εύλογη δυνατότητα στον αιτούντα να επωφεληθεί της προστασίας αυτής. Πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα εγχώριας προστασίας και μηχανισμοί για την ανίχνευση, την ποινική δίωξη και τον κολασμό των πράξεων που συνιστούν δίωξη ή άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη. Όταν είναι διαθέσιμη ουσιαστική κρατική προστασία, ο φόβος ενός ατόμου ότι θα διωχθεί ή ότι θα υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη θεωρείται αβάσιμος, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να μην αναγνωρίζουν την ανάγκη προστασίας.
3. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, «κρατική» προστασία είναι επίσης δυνατό να παρέχεται από διεθνείς οργανισμούς ή από σταθερές, οιονει κρατικές αρχές οι οποίες ελέγχουν μία σαφώς καθορισμένη επικράτεια αξιόλογου μεγέθους και σταθερότητας και οι οποίες έχουν την ικανότητα και τη βούληση να διασφαλίσουν την άσκηση δικαιωμάτων και να προστατεύσουν ένα άτομο από βλάβη κατά τρόπο παρόμοιο με αυτόν που ισχύει για ένα διεθνώς αναγνωρισμένο κράτος.

Άρθρο 10

Η εγχώρια προστασία

1. Αφ' ης στιγμής έχουν εξακριβωθεί ότι ο φόβος ενός ατόμου ότι θα διωχθεί ή ότι θα υποστεί άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη είναι βάσιμος, τα κράτη μέλη δύνανται να εξετάζουν κατά πόσον ο φόβος αυτός περιορίζεται σαφώς σε συγκεκριμένο τμήμα του εδάφους της χώρας καταγωγής καθώς και, αν υποτεθεί ότι ισχύει αυτό, κατά πόσον είναι εύλογο να υποχρεωθεί ο αιτών να επιστρέψει σε κάποιο άλλο τμήμα της εν λόγω χώρας όπου δεν θα υπήρχε βάσιμος φόβος ότι θα υποστεί δίωξη ή άλλη σοβαρή και αδικαιολόγητη βλάβη.

Στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, ισχύει ισχυρό τεκμήριο κατά του συμπεράσματος ότι η εγχώρια προστασία αποτελεί ουσιαστική εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με τη διεθνή προστασία αν ο διώκτης είναι η ίδια η εθνική κυβέρνηση ή συνδέεται με αυτήν.

2. Όταν εξετάζουν κατά πόσον είναι εύλογο να υποχρεωθεί ο αιτών να επιστρέψει σε κάποιο άλλο τμήμα της οικείας χώρας κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τα δεδομένα ασφαλείας και τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στο συγκεκριμένο τμήμα της χώρας, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης λαμβάνουν υπόψη τα προσωπικά δεδομένα του αιτούντος (π.χ. την ηλικία, το φύλο, την υγεία, την οικογενειακή κατάσταση, τους φυλετικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς δεσμούς).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ

Άρθρο 11

Ο χαρακτήρας της δίωξης

1. Όταν εξετάζεται κατά πόσον ο βάσιμος φόβος ενός ατόμου ότι θα υποστεί δίωξη είναι αντικειμενικά δικαιολογημένος, γίνεται δεκτό ότι ο όρος «δίωξη» περιλαμβάνει οπωσδήποτε μία από τις ακόλουθες καταστάσεις:

- α) την πρόκληση σοβαρής και αδικαιολόγητης βλάβης ή τη διακριτική μεταχείριση με βάση τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τα πολιτικά φρονήματα ή το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα· η επίμαχη πράξη πρέπει, ως εκ του χαρακτήρα της ή εξαιτίας της επανάληψής της, να είναι τόσο σοβαρή ώστε να συνιστά σοβαρή απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή την ασφάλεια του αιτούντος ή να τον εμποδίζει να ζήσει στη χώρα καταγωγής του·
- β) νομικά, διοικητικά, αστυνομικά ή/και δικαστικά μέτρα, εφόσον ο σχεδιασμός ή η εφαρμογή τους συνιστά διακριτική μεταχείριση με βάση τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τα πολιτικά φρονήματα ή το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα και εφόσον τα εκάστοτε μέτρα συνιστούν σοβαρή απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή την ασφάλεια του αιτούντος ή τον εμποδίζουν να ζήσει στη χώρα καταγωγής του·
- γ) ποινική δίωξη ή κολασμό για αδίκημα, υπό την προϋπόθεση ότι, με βάση τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τα πολιτικά φρονήματα ή το γεγονός ότι το άτομο ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα:

i) ο αιτών εμποδίζεται να ασκήσει ένδικα μέσα ή η τιμωρία που του επιβάλλεται είναι δυσανάλογα αυστηρή ή συνιστά διακριτική μεταχείριση·

ii) το αδίκημα για το οποίο κινδυνεύει να διωχθεί ή να τιμωρηθεί ο αιτών κατατείνει στην ποινικοποίηση της άσκησης θεμελιώδους δικαιώματος·

δ) ποινική δίωξη ή κολασμό λόγω της άρνησης συμμόρφωσης με γενική υποχρέωση προς εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας, με βάση τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τα πολιτικά φρονήματα ή το γεγονός ότι το άτομο ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

i) εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στο στοιχείο γ) i)·

ii) υπό συνθήκες πολέμου ή συγκρούσεων, αν ο αιτών είναι σε θέση να αποδείξει ότι η εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας θα απαιτούσε τη συμμετοχή του σε στρατιωτικές ενέργειες οι οποίες έρχονται σε κατάφωρη αντίθεση με εδραιωμένες ηθικές, θρησκευτικές ή πολιτικές του πεποιθήσεις ή με άλλους βάσιμους λόγους συνείδησης.

2. Κάθε φορά που εξετάζεται κατά πόσον ο βάσιμος φόβος ενός αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη επιβάλλει την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, είναι εφαρμοστέες οπωσδήποτε οι ακόλουθες αρχές:

α) Δεν έχει σημασία αν η δίωξη εκπορεύεται από το κράτος, από φορείς ή οργανώσεις που ελέγχουν το κράτος ή από μη κρατικές οντότητες, εφόσον το κράτος αδυνατεί ή είναι απρόθυμο να παράσχει ουσιαστική προστασία.

β) Δεν έχει σημασία αν ο αιτών φέρει πράγματι τα φυλετικά, θρησκευτικά, εθνικά, κοινωνικά ή πολιτικά χαρακτηριστικά στα οποία οφείλονται οι διωκτικές πράξεις, υπό την προϋπόθεση ότι τα χαρακτηριστικά αυτά αποδίδονται στον αιτούντα από τον εκάστοτε διώκτη.

γ) Δεν έχει σημασία αν ο αιτών προέρχεται από χώρα στην οποία πολλά πρόσωπα ή και οι πάντες αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο γενικευμένης καταπίεσης.

Άρθρο 12

Λόγοι της δίωξης

Όταν εξετάζεται κατά πόσον ένας βάσιμος φόβος δίωξης οφείλεται σε λόγους που έχουν σχέση με τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τα πολιτικά φρονήματα ή το γεγονός ότι το εκάστοτε άτομο ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, οπωσδήποτε, τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Η έννοια της φυλής περιλαμβάνει το στοιχείο του χρώματος, της καταγωγής ή του γεγονότος ότι το άτομο ανήκει σε συγκεκριμένη εθνοτική ομάδα.

β) Η έννοια της θρησκείας περιλαμβάνει την υιοθέτηση θείστικων, αγνωστικιστικών ή αθεϊστικών απόψεων, τη συμμετοχή σε τυπική λατρεία, ιδιωτική ή δημόσια, είτε κατά μόνος είτε σε κοινωνία με άλλους ανθρώπους, την αποχή από τέτοια λατρεία, άλλες θρησκευτικές πράξεις ή εκδηλώσεις απόψεων και μορφές ατομικής ή συλλογικής συμπεριφοράς που στηρίζονται σε ή υπαγορεύονται από θρησκευτικές πεποιθήσεις.

- γ) Η έννοια της εθνικότητας δεν σημαίνει μόνο την ιθαγένεια, αλλά καλύπτει επιπλέον την ιδιότητα του μέλους μίας ομάδας η οποία προοριζόταν από την πολιτιστική, εθνοτική ή γλωσσική της ταυτότητα, τις κοινές γεωγραφικές ή πολιτικές καταβολές ή τη σχέση της με τον πληθυσμό άλλης χώρας.
- δ) Η έννοια της κοινωνικής ομάδας περιλαμβάνει κάθε ομάδα που είναι δυνατό να οριστεί με κριτήριο συγκεκριμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά, όπως είναι ο γενετήσιος προσανατολισμός, η ηλικία και το φύλο, καθώς και τις ομάδες που απαρτίζονται από άτομα με κοινό ιστορικό παρελθόν ή με κάποιο κοινό χαρακτηριστικό το οποίο είναι τόσο θεμελιώδες για την ταυτότητα ή τη συνείδηση ώστε να μην αναγκασθούν τα μέλη της ομάδας να την αποκηρύξουν. Η έννοια καλύπτει επίσης τις ομάδες ατόμων που ο νόμος αντιμετωπίζει ως «κατώτερες».
- ε) Η έννοια των πολιτικών φρονημάτων περιλαμβάνει την υιοθέτηση ή υποτιθέμενη υιοθέτηση μίας άποψης επί ενός ζητήματος που σχετίζεται με το κράτος ή με την κυβέρνηση του κράτους ή με την πολιτική του, χωρίς να έχει σημασία αν ο αιτών έχει εκδηλώσει εμπράκτως την άποψη αυτή.

Άρθρο 13

Ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα

1. Τα κράτη μέλη δεν ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα παρά μόνο εάν και από τη στιγμή που ο πρόσφυγας:
- α) εξασφαλίζει εκ νέου και με δική του βούληση την προστασία της χώρας της οποίας είναι υπήκοος· ή
- β) επαναποκτήσει οικειοθελώς την ιθαγένεια που ενδεχομένως είχε χάσει κατά το παρελθόν· ή
- γ) αποκτήσει νέα ιθαγένεια και απολαύει της προστασίας της χώρας που του χορήγησε τη νέα ιθαγένεια· ή
- δ) έχει εγκατασταθεί εκ νέου αυτοβούλως στη χώρα που είχε εγκαταλείψει ή εκτός της οποίας είχε παραμείνει εξαιτίας του φόβου ότι θα υποστεί δίωξη· ή
- ε) απολέσει το δικαίωμα να εξακολουθήσει να αρνείται την προστασία που μπορεί να του παράσχει η χώρα της οποίας είναι υπήκοος λόγω του ότι έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα.
- στ) στην περίπτωση των απάτριδων, αποκτήσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στη χώρα της πρώην συνήθους διαμονής του λόγω της εξάλειψης των συνθηκών που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις επιτρέπεται η ανάκληση της άδειας παραμονής.

Κατά την εφαρμογή του στοιχείου ε) τα κράτη μέλη εξετάζουν κατά πόσον η μεταβολή των συνθηκών είναι τόσο ουσιαστική και μόνιμη, ώστε να εξαλείφει τον βάσιμο φόβο δίωξης του πρόσφυγα.

2. Το κράτος μέλος που έχει αναγνωρίσει το καθεστώς του πρόσφυγα φέρει το βάρος της απόδειξης του ότι το άτομο έχει παύσει να χρήζει διεθνούς προστασίας για κάποιον από τους λόγους που καθορίζονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 14

Αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα

1. Τα κράτη μέλη αποκλείουν από το καθεστώς του πρόσφυγα κάθε αιτούντα ο οποίος:
- α) λαμβάνει επί του παρόντος προστασία ή συνδρομή από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, μη περιλαμβανομένης της Ύπατης Αρμοστίας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες·
- β) αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας όπου έχει μετοικήσει ως έχων τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας·
- γ) βαρύνεται με σοβαρές υπόνοιες ότι:
- i) έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στα διεθνή νομικά κείμενα που έχουν θεσπιστεί με σκοπό την αντιμετώπισή τους·
- ii) έχει διαπράξει ένα σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα προτού να γίνει δεκτός ως πρόσφυγας στη συγκεκριμένη χώρα·
- iii) έχει κριθεί ένοχος για πράξεις που αντιστρατεύονται τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.
2. Οι λόγοι αποκλεισμού πρέπει να θεμελιώνονται αποκλειστικά και μόνο στην προσωπική και ενσυνείδητη συμπεριφορά του εκάστοτε ατόμου.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέριμνα ώστε τα πρόσωπα που αποκλείονται από το καθεστώς διεθνούς προστασίας να έχουν το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο κατά της σχετικής απόφασης.
4. Η εφαρμογή του αποκλεισμού δεν θίγει επ' ουδενί τις υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 15

Λόγοι παροχής επικουρικής προστασίας

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη παρέχουν επικουρική προστασία στα πρόσωπα που έχουν ζητήσει διεθνή προστασία, βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους και δεν μπορούν να επιστρέψουν σε αυτήν λόγω του βάσιμου φόβου τους ότι θα υποστούν τις ακόλουθες μορφές σοβαρής και αδικαιολόγητης βλάβης:

- α) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία· ή
- β) παραβίαση ενός ανθρώπινου δικαιώματος τόσο κατάφωρη ώστε να ενεργοποιεί τις διεθνείς υποχρεώσεις του οικείου κράτους μέλους· ή
- γ) απειλή κατά της ζωής, της ασφάλειας ή της ελευθερίας, ως αποτέλεσμα βίας που ασκείται αδιακρίτως υπό συνθήκες έντονης σύγκρουσης ή ως αποτέλεσμα συστηματικών ή γενικευμένων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των οικείων προσώπων.

Άρθρο 16

Ανάκληση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας

1. Τα κράτη μέλη φροντίζουν για τη διατήρηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας εκτός αν και μέχρις ότου εξακριβωθεί από τις αρμόδιες αρχές ότι η προστασία αυτή έχει παύσει να είναι αναγκαία. Στις περιπτώσεις αυτές επιτρέπεται η ανάκληση της άδειας παραμονής που έχει χορηγηθεί.

2. Επιτρέπεται η ανάκληση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας εάν έχουν εκλείψει οι συνθήκες στη χώρα καταγωγής οι οποίες οδήγησαν στην αναγνώριση του καθεστώτος σύμφωνα με το άρθρο 15 ή εάν έχει επέλθει μία τόσο ουσιαστική και μόνιμη μεταβολή των συνθηκών ώστε να αίρεται η ανάγκη παροχής επικουρικής προστασίας.

Άρθρο 17

Αποκλεισμός από το καθεστώς της επικουρικής προστασίας

1. Τα κράτη μέλη αποκλείουν από το καθεστώς της επικουρικής προστασίας κάθε αιτούντα ο οποίος βαρύνεται με σοβαρές υπονοίες ότι:

- α) έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στα διεθνή νομικά κείμενα που έχουν θεσπισθεί με σκοπό την αντιμετώπισή τους·
- β) έχει διαπράξει ένα σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα προτού να γίνει δεκτός ως πρόσφυγας·
- γ) έχει κριθεί ένοχος για πράξεις που αντιστρατεύονται τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

2. Οι λόγοι αποκλεισμού πρέπει να θεμελιώνονται αποκλειστικά και μόνο στην προσωπική και ενσυνείδητη συμπεριφορά του εκάστοτε ατόμου.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέριμνα ώστε τα πρόσωπα που αποκλείονται από το καθεστώς διεθνούς προστασίας να έχουν το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο κατά της σχετικής απόφασης.

4. Η εφαρμογή του αποκλεισμού δεν θίγει επ' ουδενί τις υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Άρθρο 18

Περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας

1. Οι κανόνες του παρόντος κεφαλαίου ισχύουν με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση της Γενεύης.

2. Οι κανόνες του παρόντος κεφαλαίου ισχύουν τόσο για τους πρόσφυγες όσο και για τα πρόσωπα που δικαιούνται επικουρική προστασία, εκτός αν ορίζεται το αντίθετο. Η στάθμη των δικαιωμάτων που απορρέουν από την αναγνώριση καθεστώτος προστασίας δεν επιτρέπεται να είναι χαμηλότερη από αυτήν που οι αιτούντες απολαύουν όσο εξετάζεται η αίτησή τους και ισχύει εξίσου για τα συνοδευόμενα μέλη της οικογένειας του δικαιούχου του οποίου έχει γίνει δεκτή η αίτηση.

3. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τα ειδικά δεδομένα των προσώπων με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως είναι οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τα πρόσωπα με ειδικές ανάγκες, οι ηλικιωμένοι, οι ανύπανδροι γονείς που έχουν ανήλικα τέκνα, τα θύματα βασανιστηρίων ή σεξουαλικής κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, τα πρόσωπα που πάσχουν από αναπηρία (διανοητική ή σωματική) και οι έγκυες γυναίκες. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης υπόψη τα ειδικά δεδομένα των ανύπανδρων γυναικών οι οποίες στη χώρα καταγωγής τους υφίστανται σοβαρές διακρίσεις εξαιτίας του φύλου τους.

Άρθρο 19

Προστασία από επαναπροώθηση και αποβολή

Τα κράτη μέλη σέβονται την αρχή της μη επαναπροώθησης και δεν αποβάλλουν από την επικράτειά τους άτομα που απολαύουν διεθνούς προστασίας παρά μόνο σύμφωνα με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις.

Άρθρο 20

Ενημέρωση

Τα κράτη μέλη παρέχουν στα άτομα που έχουν αναγνωρισθεί ως χρήζοντα διεθνούς προστασίας, αμέσως μετά την αναγνώριση του σχετικού καθεστώτος, πληροφορίες με τις οποίες εξηγούνται ευκρινώς οι διατάξεις που διέπουν τα αντίστοιχα καθεστώτα προστασίας. Οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται σε γλώσσα που πιθανολογείται ότι καταλαβαίνει ο αποδέκτης.

Άρθρο 21

Άδειες παραμονής

1. Αμέσως μετά την αναγνώριση του σχετικού καθεστώτος, τα κράτη μέλη χορηγούν στους πρόσφυγες και στα συνοδευόμενα μέλη της οικογένειας τους άδεια παραμονής, η οποία πρέπει να ισχύει για μία πενταετία τουλάχιστον και η ισχύς της να ανανεώνεται αυτομάτως.

2. Αμέσως μετά την αναγνώριση του σχετικού καθεστώτος, τα κράτη μέλη χορηγούν στα άτομα που απολαύουν του καθεστώτος επικουρικής προστασίας και στα συνοδευόμενα μέλη της οικογένειάς τους άδεια παραμονής η οποία πρέπει να ισχύει για ένα έτος τουλάχιστον. Η ισχύς της εν λόγω άδειας παραμονής πρέπει να είναι ανανεώσιμη αυτομάτως ανά χρονικά διαστήματα όχι βραχύτερα του έτους, μέχρις ότου η αρχή που έχει χορηγήσει την άδεια αποφανθεί ότι η επικουρική προστασία δεν είναι πλέον απαραίτητη.

Άρθρο 22

Καθεστώς μακροχρόνιου κατοίκου

Κατά παρέκκλιση του άρθρου 3 (2) β) της οδηγίας .../. ... ΕΚ του Συμβουλίου [σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι μακροχρόνιοι κάτοικοι], τα κράτη μέλη χορηγούν στα άτομα που απολαύουν επικουρικής προστασίας καθεστώς μακροχρόνιας παραμονής υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους πρόσφυγες βάσει της εν λόγω οδηγίας.

Άρθρο 23

Ταξιδιωτικό έγγραφο

1. Τα κράτη μέλη χορηγούν στα πρόσωπα στα οποία έχουν αναγνωρίσει το καθεστώς του πρόσφυγα ταξιδιωτικά έγγραφα σύμφωνα με τους τύπους που καθορίζονται στην προσθήκη της Σύμβασης της Γενεύης, ούτως ώστε να μπορούν να ταξιδεύσουν στο εξωτερικό, εκτός αν το αντίθετο υπαγορεύεται από επιτακτικούς λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξεως.

2. Τα κράτη μέλη χορηγούν ταξιδιωτικά έγγραφα στα πρόσωπα που απολαύουν επικουρικής προστασίας και τα οποία αδυνατούν να εξασφαλίσουν εθνικό διαβατήριο.

Άρθρο 24

Δικαίωμα προς εργασία

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους πρόσφυγες να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη δραστηριότητα υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς, αμέσως μετά την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα.

2. Τα κράτη μέλη φροντίζουν για την παροχή στους πρόσφυγες της δυνατότητας να συμμετέχουν σε ορισμένες δραστηριότητες, όπως είναι τα εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες τα οποία σχετίζονται με την απασχόληση, η επαγγελματική κατάρτιση και η πρακτική εξάσκηση σε χώρους εργασίας, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς.

3. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα άτομα που απολαύουν επικουρικής προστασίας να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη δραστηριότητα υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς, το αργότερο εντός εξαμήνου από την αναγνώριση του καθεστώτος.

4. Τα κράτη μέλη φροντίζουν για την παροχή στα άτομα που απολαύουν επικουρικής προστασίας της δυνατότητας να συμμετέχουν σε ορισμένες δραστηριότητες, όπως είναι τα εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες τα οποία σχετίζονται με την απασχόληση, η επαγγελματική κατάρτιση και η πρακτική εξάσκηση σε χώρους εργασίας, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς, το αργότερο εντός έτους από την αναγνώριση του καθεστώτος.

5. Μετά την παραχώρηση του δικαιώματος προς εργασία σε πρόσφυγες και σε όσους απολαύουν επικουρικής προστασίας κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3, τα άτομα αυτά δικαιούνται μεταχείριση ισότιμη με αυτή που επιφυλάσσεται στους ημεδαπούς σε ό,τι αφορά τις αμοιβές, την πρόσβαση στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν μισθωτές ή ανεξάρτητες δραστηριότητες και τους λοιπούς όρους απασχόλησης.

Άρθρο 25

Πρόσβαση στην εκπαίδευση

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα σε κάθε ανήλικο ο οποίος απολαύει διεθνούς προστασίας, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς.

2. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους ενήλικες που απολαύουν διεθνούς προστασίας να συμμετέχουν στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα και σε προγράμματα περαιτέρω κατάρτισης ή επανακατάρτισης, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους ημεδαπούς.

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ίση μεταχείριση μεταξύ προσώπων που απολαύουν διεθνούς προστασίας και ημεδαπών προκειμένου για την αναγνώριση πτυχίων, πιστοποιητικών και λοιπών προσόντων που έχουν χορηγηθεί από αρμόδια αρχή.

Άρθρο 26

Κοινωνική πρόνοια

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την παροχή στα άτομα που απολαύουν διεθνούς προστασίας της αναγκαίας συνδρομής από την άποψη της κοινωνικής πρόνοιας και των μέσων διαβίωσης, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους που παρέχει την προστασία.

Άρθρο 27

Ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την παροχή ιατρικής και ψυχολογικής περίθαλψης στα άτομα που απολαύουν διεθνούς προστασίας, υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους που παρέχει την προστασία.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν κατάλληλη ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη στα πρόσωπα που απολαύουν διεθνούς προστασίας και τα οποία έχουν ιδιαίτερες ανάγκες, όπως είναι οι ανήλικοι, συνοδευόμενοι ή μη, και τα πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες αποκατάστασης για τους ανήλικους που έχουν υποστεί οποιαδήποτε μορφή κακομεταχείρισης, αμέλειας, εκμετάλλευσης, βασανιστηρίων, βίαυσης, απάνθρωπης και εξευτελιστικής συμπεριφοράς ή που έχουν υποφέρει από ένοπλες συγκρούσεις. Για να διευκολυνθεί η αποκατάσταση και επανένταξη των ατόμων αυτών, πρέπει να τους παρέχεται κατάλληλη φροντίδα διανοητικής υγείας, καθώς και εξειδικευμένη ψυχοκοινωνική υποστήριξη στις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαία.

Άρθρο 28**Ασυνόδευτοι ανήλικοι**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν το συντομότερο δυνατό τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την αντιπροσώπευση των ασυνόδευτων ανηλίκων που χαιρούν διεθνούς προστασίας, με τον διορισμό κηδεμόνα ή με την ανάθεση της σχετικής ευθύνης σε οργάνωση επιφορτισμένη με τη φροντίδα και την καλή κατάσταση ανηλίκων ή με οποιαδήποτε άλλη ενδεδειγμένη μορφή αντιπροσώπευσης.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν προκειμένου να καλύπτονται δεόντως κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας οι ανάγκες του ανήλικου από τον διορισμένο κηδεμόνα. Οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν την κατάσταση ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να στεγάζονται:

- α) με ενήλικα μέλη της οικογένειας του ανήλικου· ή
- β) με ανάδοχο οικογένεια· ή
- γ) σε ειδικά κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων· ή
- δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για τη στέγαση ανηλίκων.

4. Τα κράτη μέλη φροντίζουν να στεγάζονται τα αδέρφια όλα μαζί. Οι μεταβολές κατοικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο.

5. Αν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό των μελών της οικογένειας του ασυνόδευτου ανήλικου.

6. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ούτως ώστε το προσωπικό που ασχολείται με ασυνόδευτους ανήλικους να λαμβάνει την κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες τους.

Άρθρο 29**Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση**

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ούτως ώστε είτε τα πρόσωπα που απολαύουν διεθνούς προστασίας να μπορούν να εξασφαλίσουν κατάλληλο κατάλυμα είτε, αν είναι αναγκαίο, να τους παρέχονται τα μέσα που απαιτούνται για την εξεύρεση κατοικίας.

Άρθρο 30**Ελευθερία κυκλοφορίας στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους μέλους**

Τα κράτη μέλη δεν περιορίζουν την ελευθερία κυκλοφορίας των προσώπων που απολαύουν διεθνούς προστασίας εντός των συνόρων τους.

Άρθρο 31**Πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής ενσωμάτωσης**

1. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ενσωμάτωση των προσφύγων στην κοινωνία του εκάστοτε κράτους μέλους, τα κράτη μέλη φροντίζουν για την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων υποστήριξης, τα

οποία πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των προσώπων αυτών σε διάφορους τομείς, όπως είναι η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ιατρική περίθαλψη και η κοινωνική πρόνοια.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα που απολαύουν επικουρικής προστασίας πρόσβαση σε ισοδύναμα προγράμματα το αργότερο εντός έτους από την αναγνώριση του καθεστώτος.

Άρθρο 32**Οικειοθελής επαναπατριsmός**

Τα κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα που απολαύουν διεθνούς προστασίας τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε προγράμματα οικειοθελούς επαναπατριsmού για όσους επιθυμούν να επιστρέψουν οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI**ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ****Άρθρο 33****Συνεργασία**

Κάθε κράτος μέλος διορίζει ένα εθνικό σημείο επαφής και γνωστοποιεί τη διεύθυνσή του στην Επιτροπή, η οποία με τη σειρά της τη γνωστοποιεί στα υπόλοιπα κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, σε συνεννόηση με την Επιτροπή, κάθε πρόσφορο μέτρο για την ανάπτυξη άμεσης συνεργασίας και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Άρθρο 34**Προσωπικό και πόροι**

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι αρχές και οι λοιποί φορείς που εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία λαμβάνουν την απαραίτητη βασική κατάρτιση ώστε να γνωρίζουν τις ανάγκες τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών που υποβάλλουν αίτηση και των μελών της οικογένειάς τους που τους συνοδεύουν, καθώς επίσης τις ιδιαίτερες ανάγκες των ανηλίκων, και δη των ασυνόδευτων.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν τους αναγκαίους πόρους για την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που τίθενται σε ισχύ με σκοπό την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII**ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ****Άρθρο 35****Απαγόρευση των διακρίσεων**

Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας χωρίς να εισάγουν διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, εθνικότητας, ιδιότητας μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, υγείας, χρώματος, εθνοτικής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών ή άλλων φρονημάτων, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Άρθρο 36**Εκθέσεις**

Το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου 2006, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη και προτείνει τις τυχόν τροποποιήσεις που είναι αναγκαίες. Τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή όλα τα πληροφοριακά στοιχεία που είναι χρήσιμα για την κατάρτιση της εν λόγω έκθεσης. Μετά την υποβολή της έκθεσης, η Επιτροπή υποβάλλει τουλάχιστον ανά πενταετία έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη.

Άρθρο 37**Μεταφορά στην εθνική νομοθεσία**

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου 2004. Ενημερώνουν σχετικά αμέσως την Επιτροπή.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από τέτοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 38**Έναρξη ισχύος**

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 39**Αποδέκτες**

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.